

Wersja zanonimizowana

Tłumaczenie

C-30/20 - 1

Sprawa C-30/20

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Data wpływu:

22 stycznia 2020 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Juzgado de lo Mercantil [n.º 2] de Madrid (Hiszpania)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

23 grudnia 2019 r.

Strona powodowa:

RH

Strony pozwane:

AB Volvo

Volvo Group Trucks Central Europe GmbH

Volvo Lastvagnar AB

Volvo Group España, S. A.

JUZGADO DE LO MERCANTIL N.º 02 DE MADRID

[...] [oznaczenie sprawy i stron]

POSTANOWIENIE

[...] Madryt

[...] 23 grudnia 2019 r.

STAN FAKTYCZNY

PO PIERWSZE – Postępowanie sądowe, w którym przedstawiono wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, jest zwykłym postępowaniem cywilnym w sprawie roszczenia o odszkodowanie z tytułu szkody wyrządzonej powodowi, którym jest RH. Szkoda ta jest wynikiem stwierdzonych już w innym postępowaniu praktyk ograniczających konkurencję, które zgodnie z ich opisem zawartym w pozwie polegały na dokonaniu przez pozwane spółki, należące do grupy VOLVO, szeregu poważnych zmów cenowych.

Powód dochodzi roszczenia *follow on* opartego na decyzji Komisji Unii Europejskiej z dnia 19 lipca 2016 r. (sprawa AT.39824, opublikowana w Dz.U. UE z dnia 6 kwietnia 2017 r.), [...]. Główni producenci samochodów ciężarowych na rynku Unii Europejskiej zostali na mocy tej decyzji ukarani za stworzenie kartelu, który działał w okresie od stycznia 1997 r. do stycznia 2011 r. i w ramach którego, jak wskazuje Komisja, ukarane przedsiębiorstwa [**Or. 2**] prowadziły działania naruszające art. [101] Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE). Powód wskazuje, iż naruszenie to polegało na dokonaniu ustaleń w zmwie dotyczących określania cen i podwyższania cen oraz harmonogramu i przenoszenia kosztów wprowadzania technologii emisji dla średnich i dużych samochodów ciężarowych, co jest wymagane przez standardy EURO 3-6.

Wśród spółek, które brały udział w kartelu, znajdowały się pozwane spółki: AB VOLVO, VOLVO LASTVAGNAR AB oraz VOLVO GROUP TRUCKS CENTRAL EUROPE GMBH. Pozwana została również hiszpańska spółka zależna grupy VOLVO, to jest VOLVO GROUP ESPAÑA S. A.

Powód wskazał siedziby czterech pozwanych spółek, przy czym trzy z nich (trzy pierwsze, będące spółkami dominującymi wobec spółki hiszpańskiej), posiadają siedzibę w innych państwach Unii Europejskiej:

AB Volvo, [...] Göteborg, Szwecja.

Volvo Lastvagnar AB, [...] Göteborg, Szwecja.

Volvo Group Trucks Central Europe GmbH, [...] Ismaning, Niemcy.

Pozwana spółka hiszpańska posiada siedzibę w Madrycie, [...].

PO DRUGIE – Wszystkie pozwane spółki wzięły udział w postępowaniu i zgodnie z [...] hiszpańską Ley de Enjuiciamiento Civil (ustawą w sprawie postępowania cywilnego, zwaną dalej „LEC”) podniosły zarzut braku jurysdykcji krajowej – czy też braku właściwości – sądu (spółka hiszpańska podniosła także zarzut braku właściwości rzeczowej sądu w odniesieniu do jednego z roszczeń powoda).

Zdaniem grupy VOLVO sąd hiszpański nie posiada jurysdykcji krajowej w zakresie rozstrzygnięcia powództwa i przywołuje ona na poparcie swego stanowiska art. 7 pkt 2 [**Or. 3**] rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania

orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych. Zgodnie z tym przepisem (dawnym art. 5 ust. 3 rozporządzenia 44/2001) „[o]soba, która ma miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego, może być pozwana w innym państwie członkowskim: [...] w sprawach dotyczących czynu niedozwolonego lub czynu podobnego do czynu niedozwolonego – przed sądy miejsca, w którym nastąpiło lub może nastąpić zdarzenie wywołujące szkodę”.

Grupa VOLVO stoi na stanowisku, iż określenie „miejsce, w którym nastąpiło lub może nastąpić zdarzenie wywołujące szkodę”, jest pojęciem wspólnotowym, któremu znaczenie nadał Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, a zgodnie z orzecznictwem Trybunał Sprawiedliwości pojęcie to odnosi się, zdaniem pozwanych, do miejsca zdarzenia wywołującego szkodę (w niniejszej sprawie chodzi o miejsce, w którym powstał kartel producentów samochodów ciężarowych), którego w żadnym razie nie można utożsamiać z miejscem siedziby powoda: zdaniem VOLVO oczywiste jest, iż kartel powstał poza Hiszpanią, w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej, co dowodzi braku jurysdykcji sądów hiszpańskich. [...]

PO TRZECIE – [...] powstała istotna wątpliwość w przedmiocie dokonania prawidłowej, zgodnej z prawem Unii, wykładni wspomnianego art. 7 pkt 2 rozporządzenia (UE) nr 1215/2012.

W celu rozstrzygnięcia kwestii spornej w niniejszej sprawie należy wziąć pod uwagę następujące okoliczności:

1. Orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości dotyczące tego przepisu pozwala stwierdzić, iż „w wypadku powództwa, w którym wobec pozwanych mających siedziby w różnych państwach członkowskich dochodzone jest roszczenie odszkodowawcze z tytułu stwierdzonego przez Komisję jednolitego i ciągłego naruszenia art. 101 TFUE i art. 53 EOG, w którym pozwani uczestniczyli w kilku państwach członkowskich, w różnych miejscach i w różnym czasie, [Or. 4] zdarzenie wywołujące szkodę nastąpiło osobno w odniesieniu do każdego z poszkodowanych podmiotów, tak że każdy z nich będzie mógł zgodnie z art. 5 pkt 3 rozporządzenia wytoczyć powództwo albo przed sądem miejsca, w którego obszarze właściwości kartel stanowiący przedmiot postępowania głównego został definitywnie zawarty, albo, w danym wypadku, przed sądem, w którego obszarze właściwości zawarte zostało szczególne porozumienie, które można zidentyfikować jako jedyne zdarzenie powodujące powstanie szkody, albo przed sądem, w którego obszarze właściwości leży siedziba danego przedsiębiorstwa”.

Trybunał Sprawiedliwości stwierdził tak w [...] wyroku z dnia 21 maja 2015 r. (C-352/13, sprawa CDC *Hydrogen Peroxide*, [pkt 56]). Oznacza to, iż o ile jest oczywiste, że w przypadku kartelu producentów samochodów ciężarowych zdarzenie wywołujące szkodę miało miejsce poza Hiszpanią, o tyle treść art. 7 pkt 2 rozporządzenia unijnego oraz orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości wskazują, że jeżeli szkoda nastąpiła w Hiszpanii, dopuszczalne byłoby pozwanie

VOLVO na terytorium Hiszpanii, ponieważ tam znajduje się siedziba poszkodowanego. W wyroku Trybunału Sprawiedliwości w sprawie *CDC Hydrogen* w odniesieniu do art. 7 pkt 2 wskazano, iż:

*„[pkt] 52 Z orzecznictwa Trybunału wynika, że »miejszem wystąpienia szkody« jest miejsce, gdzie podnoszona szkoda się zmaterializuje (zob. wyrok *Zuid-Chemie*, C-189/08, EU:C:2009:475, pkt 27). Jeżeli chodzi o szkodę polegającą na nadpłacie z powodu sztucznie zawyżonej ceny, takiej jak cena nadtlenu wodoru, która stanowiła przedmiot kartelu, którego dotyczy postępowanie główne, miejsce to można zidentyfikować jedynie w odniesieniu do każdego uważającego się za poszkodowanego z osobna i co do zasady będzie nim siedziba danego przedsiębiorstwa.*

[pkt] 53 Miejsce to daje wszelkie gwarancje sprawnej organizacji postępowania, jako że badanie żądania naprawienia szkody podnoszonej przez dane przedsiębiorstwo jako spowodowanej działaniem bezprawnego kartelu, którego istnienie zostało już ustalone w sposób wiążący przez Komisję, zależy w szczególności od okoliczności związanych z sytuacją owego przedsiębiorstwa. W tych okolicznościach sąd miejsca, w którym przedsiębiorstwo to ma swoją siedzibę, jest w najlepszej sytuacji, by rozpoznać takie żądanie”. [Or. 5]

Trybunał Sprawiedliwości, odnosząc się później właśnie do kartelu producentów samochodów ciężarowych, na których Komisja nałożyła kary w drodze przywołanej decyzji z lipca 2016 r., na którą powołuje się powód w niniejszym postępowaniu, stwierdził w (pkt 33) wyroku z dnia 29 lipca 2019 r. (C-451/18, *Tibor-trans przeciwko DAF Trucks NV*), iż „[j]eżeli rynek, na który ma wpływ antykonkurencyjne zachowanie, stanowi rynek państwa członkowskiego, na którego terytorium miała wystąpić podnoszona szkoda, należy uznać, że do celów zastosowania art. 7 pkt 2 rozporządzenia nr 1215/2012 miejsce urzeczywistnienia się szkody znajduje się w tym państwie członkowskim (zob. podobnie wyrok z dnia 5 lipca 2018 r., *flyLAL-Lithuanian Airlines*, C-27/17, EU:C:2018:533, pkt 40)”.

2. Przeszkodą w zastosowaniu powyższego stanowiska jest przede wszystkim konieczność ustalenia, czy stanowisko Trybunału Sprawiedliwości dotyczy jurysdykcji krajowej sądów państwa członkowskiego, w którym powstała szkoda, czy też ustala ono w sposób bezpośredni krajową właściwość miejscową sądu na terytorium państwa członkowskiego Unii. Należy zatem ustalić, czy art. 7 pkt 2 rozporządzenia 1215/2012 stanowi przepis prawa regulujący jedynie kwestie jurysdykcji krajowej, czy też chodzi w tym przypadku o przepis o charakterze podwójnym lub mieszanym, który reguluje także kwestie krajowej właściwości miejscowej.

Wątpliwości tych nie można rozstrzygnąć w oparciu o dostępne w chwili obecnej orzecznictwo krajowe i wspólnotowe.

3. W odniesieniu do orzecznictwa krajowego należy wskazać, iż hiszpański Tribunal Supremo (sąd najwyższy) (orzeczenie izby I.^a z dnia 26 lutego 2019 r.,

potwierdzone następnie wielokrotnie, na przykład w orzeczeniach z dnia 8 i 15 października 2019 r.) [...] stwierdził już, iż art. 7 pkt 2 rozporządzenia wspólnotowego pozwala uznać sąd hiszpański za właściwy dla rozstrzygnięcia sprawy, lecz postanowił odrzucić pogląd, że stanowi on również przepis prawa bezpośrednio regulujący kwestie krajowej właściwości miejscowej, przy czym nie zbadał on ustaleń Trybunału Sprawiedliwości w tym zakresie, w związku z czym sąd pierwszej instancji nie posiada takiej analizy. **[Or. 6]**

4. W odniesieniu do orzecznictwa wspólnotowego należy stwierdzić, iż Trybunał Sprawiedliwości wypracował utrwalone orzecznictwo w zakresie odpowiedzialności umownej, powstaje jednak pytanie, czy art. 7 należy interpretować w ten sam sposób w odniesieniu do odpowiedzialności pozaumownej. W wyroku z dnia 3 maja 2007 r. w sprawie C-386/05, *Color Drack GmbH przeciwko Lexx International Vertriebs GmbH*, Trybunał Sprawiedliwości rozstrzygał sprawę, w której w związku z umową sprzedaży towarów zawartą przez podmioty z Austrii i z Niemiec zwrócono się do Trybunału Sprawiedliwości z pytaniem prejudycjalnym, czy art. 5 pkt 1 lit. b) wcześniejszego rozporządzenia (WE) nr 44/2001, to jest obecny art. 7 pkt 1 lit. b) rozporządzenia 1215/2012, należy interpretować w ten sposób, iż sprzedawca towarów posiadający siedzibę w państwie członkowskim może zostać pozwany przez kupującego – z tytułu niewykonania umowy, która dopuszczała częściowe dostawy do różnych miejsc w państwie wykonania umowy – przed wybranym przez kupującego sądem właściwym dla jednego z tych miejsc. Odpowiedź Trybunału Sprawiedliwości była twierdząca i wskazał on, co następuje:

„Jeżeli chodzi o art. 5 pkt 1 lit. b) tiret pierwsze rozporządzenia nr 44/2001 określający zarówno jurysdykcję międzynarodową [krajową], jak i właściwość miejscową, to przepis ten ma na celu ujednoczenie przepisów o jurysdykcji, a tym samym bezpośrednio określenie właściwego sądu bez odsyłania do przepisów wewnętrznych państw członkowskich” [pkt 30].

W późniejszym wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia 9 lipca 2009 r. (C-204/08, *Peter Rehder vs Air Baltic Corporation*), również dotyczącego roszczenia z tytułu wykonania umowy, w tym przypadku umowy o świadczenie usług (pasażerskiego transportu lotniczego), zastosowano tę samą zasadę.

5.º Aczkolwiek można *a priori* założyć, iż logika interpretacyjna powinna być taka sama, nie udało się odnaleźć podobnego wyroku Trybunału Sprawiedliwości w przedmiocie art. 7 pkt 2 rozporządzenia (UE) nr 1215/2012, który odnosiłby się do odmiennego rodzaju odpowiedzialności, to jest odpowiedzialności pozaumownej. Nie ma w związku z tym możliwości zastosowania zasady „*acte clair*” lub „*acte éclairé*” (ustanowionej przez Trybunał Sprawiedliwości w wyroku z dnia 6 października 1982 r. w sprawie 283/1981, *Cilfit*). **[Or. 7]**

6. Konieczność rozwiania tej wątpliwości jest oczywista: jeżeli art. 7 pkt 2 rozporządzenia wspólnotowego jest przepisem regulującym kwestie jurysdykcji krajowej, który w niniejszej sprawie wskazuje na jurysdykcję sądów hiszpańskich,

lecz nie reguluje kwestii właściwości miejscowej sądów krajowych, należy zastosować przywołane orzecznictwo krajowe, zgodnie z którym wobec braku szczególnego przepisu określającego właściwość miejscową dla powództw z zakresu prawa konkurencji, sądami najbardziej zbliżonymi dla tego rodzaju powództw są sądy rozstrzygające sprawy z zakresu nieuczciwej konkurencji, o których mowa w art. 52 ust. 1 pkt 12 LEC (ustawy w sprawie postępowania cywilnego), a zatem sądem właściwym jest sąd miejsca nabycia pojazdu lub zawarcia umowy leasingu, ponieważ tam nastąpiła szkoda. Z drugiej strony, jeżeli przyjąć, iż art. 7 pkt 2 rozporządzenia wspólnotowego jest przepisem o charakterze mieszanym, regulującym jurysdykcję krajową oraz właściwość miejscową sądu krajowego, orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości wskazywałoby na sąd miejsca siedziby poszkodowanego.

7.° W niniejszej sprawie nabycie pięciu pojazdów, których dotyczy pozew, (jednego z nich w drodze leasingu) za każdym razem miało miejsce w Kordobie [Hiszpania]. Aczkolwiek siedziba powoda również mieści się w Kordobie [Hiszpania], strona pozwana wzięła udział w postępowaniu i nigdy nie zakwestionowała właściwości miejscowej sądu, zatem należy przyjąć, iż zaakceptowała ona w sposób dorozumiany właściwość sądu w Madrycie (art. 56 LEC).

Z wszystkich powyższych względów sąd właściwy dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy uważa za konieczne wystąpienie do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym [...].

PO CZWARTE – Strony postępowania [...] przedstawiły swoje stanowiska w przedmiocie zasadności wystąpienia z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym [...].

PO PIĄTE – W dniu 4 grudnia 2019 r. powód przedstawił na piśmie swoje stanowisko [...]. **[Or. 8]**

PODSTAWY PRAWNE

PO PIERWSZE – W przedmiocie pytania prejudycjalnego

Artykuł 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (dawne art. 234 i 177 TWE) stanowi:

„Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy do orzekania w trybie prejudycjalnym:

- a) *o wykładni Traktatów;*
- b) *o ważności i wykładni aktów przyjętych przez instytucje, organy lub jednostki organizacyjne Unii;*

W przypadku gdy pytanie z tym związane jest podniesione przed sądem jednego z państw członkowskich, sąd ten może, jeśli uzna, że decyzja w tej kwestii jest niezbędna do wydania wyroku, zwrócić się do Trybunału z wnioskiem o rozpatrzenie tego pytania.

W przypadku gdy takie pytanie jest podniesione w sprawie zawisłej przed sądem krajowym, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego, sąd ten jest zobowiązany wnieść sprawę do Trybunału [...]”.

Wystąpienie do Trybunału Sprawiedliwości z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym [...] jest dopuszczalne w sytuacji, kiedy prawo wspólnotowe jest właściwe dla rozstrzygnięcia i ma zastosowanie w konkretnej sprawie zawisłej przed właściwym sądem krajowym. Z utrwalonego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości jednoznacznie wynikają dwie fundamentalne zasady, na których opiera się wspólnota prawa, jaką jest Unia Europejska, a mianowicie zasada bezpośredniego zastosowania prawa wspólnotowego w państwach członkowskich oraz zasada pierwszeństwa przed normami prawa krajowego (wyroki Trybunału w sprawach: 26/62 *Van Gend en Loos*, 6/64 *Costa/ENEL*, 106/77 *Simmenthal*). **[Or. 9]**

Ponadto zgodnie z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości z dnia 20 października 2011 r. (C-369/09, *Interedil SRL*) sąd krajowy, który wykonuje uprawnienie przyznane mu na mocy art. 267 TFUE akapit drugi, jest przy rozstrzyganiu zawisłego przed nim sporu związany dokonaną przez Trybunał Sprawiedliwości wykładnią spornych przepisów i w danym przypadku nie powinien uwzględniać oceny sądu wyższej instancji, jeśli mając na uwadze tę wykładnię, uzna, że ocena ta nie jest zgodna z prawem Unii zgodnie z jego wykładnią dokonaną przez Trybunał Sprawiedliwości.

W tym względzie należy przypomnieć, iż zgodnie z art. 4bis ust. 1 LOPJ (ustawy organicznej o władzy sądowniczej) „*Sędziowie i sądy stosują prawo Unii Europejskiej zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej*”.

[...] [uwagi w przedmiocie prawa krajowego]

PO DRUGIE – Sąd jest właściwy dla rozstrzygnięcia przedstawionych mu przez strony kwestii jurysdykcji krajowej, a w następstwie powyższego – również kwestii właściwości miejscowej.

Zgodnie z art. 21 LOPJ (ustawy organicznej o władzy sądowniczej) „*Hiszpańskie sądy cywilne rozstrzygają roszczenia powstałe na terytorium Hiszpanii zgodnie z postanowieniami traktatów i konwencji międzynarodowych, których stroną jest Hiszpania, przepisami prawa Unii Europejskiej oraz prawem hiszpańskim*”. Stosownie do art. 22d LOPJ „*W przypadku braku podniesienia wyraźnego lub domniemanego zarzutu sądy hiszpańskie są właściwe w następujących sprawach, nawet jeżeli pozwany nie posiada miejsca zamieszkania w Hiszpanii: b) w*

sprawach zobowiązań pozaumownych, jeżeli zdarzenie wywołujące szkodę nastąpiło na terytorium Hiszpanii”. [Or. 10]

Przepis prawa wspólnotowego, którego dotyczą wątpliwości (art. 7 pkt 2 rozporządzenia UE 1215/2012), posiadający pierwszeństwo stosowania i stosowany w Hiszpanii bezpośrednio, ma w niniejszym postępowaniu bezpośrednie zastosowanie w celu rozstrzygnięcia podniesionego zarzutu.

Z powyższych względów

POSTANOWIENIE

Sąd postanowił na podstawie art. 267 TFUE przedstawić Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej następujące pytanie prejudycjalne:

Czy art. 7 pkt 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych, zgodnie z którym osoba, która ma miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego może być pozwana w innym państwie członkowskim: „[...] w sprawach dotyczących czynu niedozwolonego lub czynu podobnego do czynu niedozwolonego – przed sądy miejsca, w którym nastąpiło lub może nastąpić zdarzenie wywołujące szkodę”, należy interpretować w ten sposób, że określa on jedynie jurysdykcję krajową sądów państwa członkowskiego, w którym znajduje się miejsce zdarzenia wywołującego szkodę, zatem dla ustalenia sądu krajowego właściwego miejscowo na terytorium tego państwa stosuje się krajowe przepisy postępowania cywilnego, czy też należy go interpretować jako przepis mieszany, który określa w sposób bezpośredni zarówno jurysdykcję krajową, jak i właściwość miejscową sądu krajowego bez potrzeby odwoływania się do uregulowań krajowych?

[...] [uwagi proceduralne]